

**МЕТОДЫКА ВЫКЛАДАННЯ
БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ
І ЛІТАРАТУРНАГА
ЧЫТАННЯ
Ў ПАЧАТКОВЫХ КЛАСАХ**

Дапушчана

Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь
у якасці вучэбнага дапаможніка для студэнтаў
устаноў вышэйшай адукацыі
па спецыяльнасці «Пачатковая адукацыя»

Пад рэдакцыяй прафесара,
доктара педагогічных навук М.Г. Яленскага

МІНСК
«ВЫШЭЙШАЯ ШКОЛА»
2019

УДК 373.3.016:[811.161.3+821.161.3.09](075.8)

ББК 74.268.0(4Бел)я73

М54

Аўтары: Н.М. Антановіч, В.І. Свірыдзенка, І.А. Буторына, Н.У. Антонова, М.Г. Яленскі

Рэцэнзенты: кафедра прыродазнаўчых і лінгвістычных дысцыплін і метадык іх выкладання УА «Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купаль» (загадчык кафедры кандыдат педагагічных навук, дацэнт *Л.І. Кавальгіна*, кандыдат філалагічных навук, дацэнт *З.М. Тамашэвіч*); дацэнт кафедры спецыяльнай педагогікі і метадык дашкольнай і пачатковай адукацыі УА «Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І.П. Шамякіна» кандыдат філалагічных навук, дацэнт *Б.А. Крук*

М54 **Методыка** выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах : вучэбны дапаможнік / Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мінск : Вышэйшая школа, 2019. – 263 с. : іл.
ISBN 978-985-06-3174-9.

Адлюстраваны агульныя тэарэтычныя пытанні лінгваметодыкі пачатковага навучання, аналізуюцца новыя адукацыйны стандарт пачатковай адукацыі і вучэбна-праграмавая дакументацыя, раскрываюцца прадмет, задачы і структура курса ў адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту новага пакалення па спецыяльнасці «Пачатковая адукацыя», характарызуюцца базавыя тэарэтычныя падыходы, прынцыпы і на гэтай аснове – методыка навучання грамаце, класнага і пазакласнага чытання, вывучэння раздзелаў школьнага курса мовы. Асобна ўдзяляецца ўвага методыцы навучання арфаграфіі і развіцця маўлення.

Для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі педагагічных спецыяльнасцей, выкладчыкаў і педагогаў

УДК 373.3.016:[811.161.3+821.161.3.09](075.8)

ББК 74.268.0(4Бел)я73

Усе правы на дадзенае выданне абаронены. Узняўленне ўсёй кнігі ці любой яе часткі не можа быць ажыццёўлена без дазволу выдавецтва.

ISBN 978-985-06-3174-9

© Афармленне. УП «Выдавецтва “Вышэйшая школа”», 2019

ЗМЕСТ

ПРАДМОВА	3
АГУЛЬНЫЯ ПЫТАННІ МЕТОДЫКІ ВЫКЛАДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ (М.Г. Яленскі)	4
Лінгваметодыка як навука. Гістарычныя этапы развіцця лінгваметодыкі	4
Метадалагічныя асновы лінгваметодыкі: сувязь лінгваметодыкі з лінгвістыкай, педагогікай, псіхалогіяй, філасофіяй; сучасныя тэарэтычныя падыходы	9
Метады навуковага даследавання	14
Агульнадыдактычныя і лінгваметадычныя прынцыпы навучання	15
Педагагічныя тэхналогіі	19
Задачы і структура курса методыкі выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання	21
<i>Літаратура</i>	23
БЕЛАРУСКАЯ МОВА ЯК ВУЧЭБНЫ ПРАДМЕТ У ПАЧАТКОВЫХ КЛАСАХ (М.Г. Яленскі)	25
Мэта, задачы і змест навучання мове	25
Адукацыйны стандарт пачатковай адукацыі	27
Вучэбная праграма па беларускай мове і літаратурным чытанні	28
Развіццёвыя магчымасці і выхаваўчае значэнне вучэбнага прадмета	29
Вучэбна-метадычнае забеспячэнне адукацыйнага працэсу ..	31
МЕТОДЫКА НАВУЧАННЯ ГРАМАЦЕ (Н.М. Антановіч)	33
Навуковыя асновы методыкі навучання грамаце	33
Сучасны гукавы аналітыка-сінтэтычны метады навучання грамаце	39
Змест працы па навучанні грамаце	41
Задачы і змест працы па раздзеле «Навучанне чытанню» ..	43
Методыка працы з моўнымі адзінкамі	44
Этапы фарміравання навыку чытання	51
Тыпалогія і структура ўрокаў навучання грамаце (навучання чытанню)	54
Патрабаванні да ўрокаў навучання грамаце	57
Навучанне пісьму ў перыяд навучання грамаце	59
Развіццё маўлення вучняў у перыяд навучання грамаце ..	73
<i>Літаратура</i>	77

МЕТОДЫКА ЛІТАРАТУРНАГА ЧЫТАННЯ (Н.У. Антонава, І.А. Буторына)	78
Сістэма літаратурнага чытання ў сучаснай школе	78
Якасці паўнацэннага навыку чытання і шляхі яго выпрацоўкі	103
Этапы працы з мастацкім творам	116
Асаблівасці чытання і аналізу твораў розных жанраў	129
Праца з прыказкамі, прымаўкамі і загадкамі на ўроках мовы і літаратурнага чытання	140
Арганізацыя пазакласнага чытання ў пачатковых класах	143
Урокі пазакласнага чытання	153
<i>Літаратура</i>	156
МЕТОДЫКА ВЫВУЧЭННЯ АСОБНЫХ ТЭМ ШКОЛЬНАГА КУРСА БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ (В.І. Свірыдзенка)	158
Метады і прыёмы навучання беларускай мове	158
Формы навучання беларускай мове	163
Урок беларускай мовы	164
Методыка вывучэння асноў фанетыкі і графікі	167
Методыка вывучэння элементаў лексікалогіі	173
Метадычныя асновы фарміравання граматычных паняццяў	176
Методыка вывучэння марфемнага складу слова	177
Методыка вывучэння элементаў марфалогіі	183
Методыка вывучэння элементаў сінтаксісу і пунктуацыі	190
<i>Літаратура</i>	198
МЕТОДЫКА НАВУЧАННЯ АРФАГРАФІІ (Н.М. Антановіч)	199
Навуковыя асновы навучання арфаграфіі	199
Арфаграфічны навык, умовы яго фарміравання	205
Праца над арфаграфічным правілам	209
Алгарытмізацыя ў навучанні арфаграфіі	211
Развіццё арфаграфічнай пільнасці	213
Віды арфаграфічных практыкаванняў і методыка іх правядзення	215
Методыка вывучэння слоў з цяжкімі арфаграмамі (слоўнікавых слоў)	225
Праца над арфаграфічнымі памылкамі вучняў	229
<i>Літаратура</i>	232
МЕТОДЫКА РАЗВІЦЦЯ МАЎЛЕННЯ (В.І. Свірыдзенка)	234
Навуковыя асновы методыкі развіцця маўлення	234
Праца над гукавым бокам маўлення (вымаўленчы ўзровень)	239
Праца над словам (лексічны ўзровень)	241
Праца над граматычнай формай слова (граматычны ўзровень)	246
Праца па развіцці звязнага маўлення (узровень тэксту)	249
<i>Літаратура</i>	260